

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceni poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljatve je pošiljati franco.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—.</p>	<p>Za oznaniila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 50 — za nadaljnja uvrščena od petit-vrste po 60 vin. Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/1</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklame tije so proste poštne.</p>
	<p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.</p>	<p>Telefon uredništva št. 312.</p>	<p>Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebe plačevati.</p>

Delo in smotri po sprejetju ustave.

Borba med centralizmom in avtonomijo je za enkrat končana. Naš list se je v večih člankih z utemeljevanjem izrekel za centralizem. Zgodovinske tradicije, plemenski separatizem in avtonomistična krinka, pod katero so se ta stremiljena skrivala, so se morala podvreči višji državi edinstveni ideji, ki zagotavlja državi dober razvoj in eksistenco. Ta ideja je rodila sedanjo ustavo in udeležitev te ideje ter zakonita ureditev razmer je glavni namen sedanje ustave.

Temelje podrobnega vzgojnega dela, na katerih naj sloni naša višja nacionalna državna ideja nam določa člen 16. nove ustave, ki se glasi:

»Znanost in umetnost sta svobodni in uživata zaščito in podporo države. Vseučiliški poduk je svoboden. Poduk je državen. V vsej državi sloni poduk na eni in isti osnovi, prilagodevajoč se ljudstvu, kateremu je namenjen. Vse šole morajo dajati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega jedinstva in verske strpnosti. Osnovni poduk je državen, občen in obvezen. Verski poduk se daje po želji roditeljev, odnosno varuhov ločeno od veroizpovedanj ali v soglasju z njihovimi verskimi načeli.

Strokovne šole se odvijajo po potrebah poklica. Državni poduk se daje brez vpisnine, šolnine in drugih taks. V kolikor bodo dopuščene privatne šole in posame njihove vrste in pod kakimi pogoji, se odredi z zakonom. Vse ustanove za izobraževanje so pod državnim nadzorstvom.

Država bo podpirala delo za narodno prosveto. Manjšinam druge rase in jezika se daje osnovni poduk v njihovem materinskem jeziku pod pogoji, ki jih predpiše zakon.

V podrobni izpeljavi tega člena ustave, t. j. v šolski zakonodaji in v vzgojnem delu državnih mas na podlagi šolske zakonodaje in uprave se bo pa šele zrealilo pravo pojmovanje sedanjega časa in se bo izkazalo, če bo izvedba sedanje ustave srečna.

Dva momenta, ki jih bo moral vsebovati naš program prideta za nas v poštvi, t. j. šolski in stanovski moment.

Ako hočemo korakati z duhom časa, mora biti naš smoter šola, odgovarjajoča socialnemu razvoju človeštva in potome nje preustroj družbe v duhu socialne pravičnosti in v duhu socialnih naziranj na podlagi najdemokratskejših nazorov vede; drugi smoter mora biti odgovarjajoče zadostno gmotno stanje učiteljstva, ki mu ga niso povsem osigurale prejšnje družabne tvorbe, a mu naj ga zagotovi nova, z duhom socialne pravičnosti prepojena družba. To, kar mu ni mogla dati in mu ni pripoznala na dosedanjih temeljih zasnovana družba, naj mu pripozna nova družba na podlagi načela socialne pravičnosti in eksistenčnega prava, odgovarjajočega važnosti socialnega dela in socialni stopnji učiteljstva. To sta temeljna principa, ki jih mora upoštevati na podlagi ustave izdelana šolska zakonodaja in uprava, ako hoče korakati z duhom časa!

Duševo delo in telesno delo se združujeta v pojmu — proletarijat, v kateri pojem sodi že po svoji naravi tudi učiteljstvo; **evolucijski preobrat družbe potom šole in revolucijski preobrat družbe potom bojev za obstanek proti izkoriščenju kapitalizmu so le različna nota k istim smotrom**

Sedaj se vladajoči individualizem in aristokracija se bo morala umakniti zmagočim načelom socializma in demokracije in s tem prevratom pride do izpremembe ustave — ko s tem ne bo več ogrožena bodočnost in eksistenca države in ne omajan temelj državne ideje, s katero bo dotlej moral biti prozet — na podlagi sedanje ustave — sleherni naš državljani. Šele nove generacije, vzgojene na podlagi zakonov sedanje ustave, bodo zrele za samoupravno ustavo ki bo sledila sedanji in katero bo narekoval duh modernega časa, duh demokracije.

Stojimo odločno na stališču razvojnega načela; nič ni stalnega, vse se razvija in je dobro le toliko časa, dokler se ne preživi, potem je novo dobro, dokler v razvoju ne propade.

S tem pa ne podiramo sedanje ustave in se držimo našega stališča, ki smo

ga poudarjali še pred sprejetjem centralistične ustave: taka ustava, kakor je sedanja, nam je bila za sedanje razmere neobhodno potrebna! Stojimo na pozitivnem programu kritike in dela na podlagi sedanje ustave in hočemo biti sozidarji zakonitih razmer, ki nam jih bodo dali podrobni zakoni na podstavi določb ustave.

Zelim čimnjajše, da se na podlagi člena 16. ustave čimprej izvrši podrobna edinstvena zakonodaja šolstva ter se izvrši enotna zakonita organizacija šolske uprave in stalna organizacija dela za narodno prosveto pod okriljem države, v smislu ustavnih določb.

Urejene razmere bodo šele trdna podlaga našim višjim idealom.

LJUD. POTOČNIK: Kvalifikacija, službena doba in javno delovanje.

Tovariš A. Fakin pobija v 25. števi. »Učit. Tov.« mojo, v članku »Beseda o nastavitvah« zastopano razvrstitev smerne pri naših nameščanjih, trdeč, da gre pri istih pred vsem drugim prednost službeni dobi.

Vedno sem ravnal tako, da sem brez trmoglavosti zamenjal svoje vsakokratno prepričanje z boljšim, ako me je nasprotnik prepričal, da niso moja, ampak njegova naziranja pravilna; tako bi se tudi sedaj čisto gotovo pridružil om, zgoraj omenjeni zahtevi tovariša Fakina, ako bi me bil prepričal o pravilnosti svojih trditiv saj gre nam vsem, ki nastopamo v naši javnosti, le za to, kako naj bi se šolske zadeve uredile, da bi se zatrla ogabna korupcija ter prišla na površje pravičnost in demokracija.

Izpregovorimo najprvo besedo o ulogi kvalifikacije in starosti v splošnem.

Kar se zavem, se proti starosti kot taki v spoštovanju iste nisem še prav nikoli pregrešil in poudarjam, da čutim ravno do svojih zaslužnih starejših tovarišev — tudi jaz sam že nisem več ravno mladenič — posebno spoštovanje, toda reči moram, da ne toliko radi golega števila let, kakor zaradi njihovih zaslug. Prav tako pa moram odkrito priznati, da sem vedno čutil do starcev-lenuhov

kljub njihovim letom neko mržnjo; istotako čuti gotovo tudi vsak drug socialno normalno čuteči človek. Vsa ta nagnjenja in apatije izvirajo iz kvalifikacije dotičnih individuvov. Ravno isto trdi pravzaprav tudi tov. Fakin sam, ki pravi v svojem tozadevnem članku, da naj se pri v službi vestnem in točnem ter moralno živečem učiteljstvu v prvi vrsti upošteva službena starost. Tu stavi tovariš član kar kvalifikacijske zadeve kot pogoji za uvaževanje službene dobe in poudarja, da naj bi imela ta prednost pred onimi pogoji, ki isti pravo vrednost šele podele. Ako je stvarnik pogoj stvarstva in dober mizar pogoj dobre omare, potem ne moremo in ne smemo staviti stvarstva za stopnjo višje od stvarnika in ne omare višje nad mizarja.

Dalje stoji kvalifikacija kot vila rojenica pri rojstvu vsakega učitelja, če smem tako imenovati tisti trenutek, v katerem učiteljski postane učitelj. Takrat, ko dotičnik šteje 0 službenih let, je edino ona, ki ga obda z glorio učitelja; ko ta novi učitelj išče prve učiteljske službe, je zopet ona edina njegova zagovornica in ko namerja prve korake v šolski svet, mu je zopet ona edina opora in voditeljica. In zakaj naj bi tedaj učiteljstvo in šolstvo to svojo tolikani zvesto družabnico in neprecenljivo dobrotnico palnilo z njenega mesta, kojega zavzema takoj iz početka tako pri učiteljstvu, kakor v šolstvu sploh? Tovariš Fakin trdi, da se ima v svrhu pobijanja korupcije umakniti kvalifikacija službeni dobi. Meni se tako postopanje ne zdi pobijanje korupcije, ampak kapitulacija pred njo. Ali je korupcije kriv predmet sam kot tak, namreč kvalifikacija, da bi se njo degradiralo z njenega prvotnega mesta? Ne, ampak osebe! Tu je treba, zastaviti silo morale in poštenosti ter agilnosti! V tem oziru je nekaj že doseženega; — javna kvalifikacija, ki korupcijo na tem polju že prav občutno utesnjuje. Da pa bo sredstvo tim izdatnejše, in uspeh tim popolnejši, predlagam vsem gg. nadzornikom, oziroma vsej šolski javnosti sklep, naj se ta javna kvalifikacija vrši javno ob prijliki nadzorovanja kake šole vpricho vsega učiteljstva, kjer naj svoje predlo-

LISTEK. Izpod Ratitoveca.

Podlonkom je moja šola — za silo. Dobro uro hoda v hrib — gorskim rožam in planinkam skoro že blizu. Gledamo meglice pod seboj, kako lepo plavajo, se dvigujejo in se trgajo po obronkih in pobočjih. Jezimo se na goste veje češenj, ker nam zapirajo pogled v grapo. »Najlenše so grape,« je dejal nekdo, ki je vsled težke bolezni že kraj življenja iskral z očmi drago mu krasoto gorenskih gor.

Tu nas ne moti nič posvetnega. Največja posebnost vsakega dne je naša. Ob petih nas zbudi črednik. Trobi in trobi na rog, dokler nima zbrane vse čede. Kmalu nato stopajo krave in kravice solidno in umerjeno globoko pod mojim oknom. Za črednikom prižene ovčar celo povodenj ovac. Nato jo primahajo nastitji s čredo kozlov in kozličkov, ki so na vse zgodaj že razposajeni. Zvonci pojo in »zvoncajo« dokler se glasovi ne izkubje. To je promenada!

Izpod robov priplava orel. Ziblje se nad nosno vasjo, obstrni, vrže se na

drevo in preži na glen. Časih ga prepode, ko pobija kričečo perutnino, največkrat pa odnese preplašeno žrtev. To so dogodki!

Pošto, vez kulture dobi Podlonk trikrat na teden. Kaj pove učitelju »Tovariš«?

Zborovanje! To je že Velika nedelja! To vemo učitelji gorjanci, hribovci in podgorci. To ve tudi poštni voz, ki nas je nedavno jemal na koleasa od Zalega loga do Selc. Ednajsti! Srednjeveško se je zibal do Kranja. F nazaj je šlo slabše. Hudomašneži so trdili da smo naložili konje na steno.

Mesta imajo mrtvaške šolske sobe. Bele so in resnobne, ko sodni stol. Če ni ženskih rok, niti rož ni kraj črne table. Bilo je dolgočas v deski šoli sredi Kranja. 82 učiteljev in učiteljic nas je bilo zbranih. Utrujeni, le malo obrazov zagorelin. Konec šolskega leta pač! Učiteljem in učencem je zavrt svet ves beli dan, in solnce ne more skozi zidove. Zunaj pa se donuia dlan božja — polna zdravja in veselja.

Nihče naj ne misli, da pri nas ni kratkočasno. Samo veselje, vse naokoli!

Pozimi so pravili možaki, ki obdelujejo les v bogatih državnih gozdovih jelovce o sledovih volka, o lačnih srnan, ki so prihajale blizu, o smrekah in jelkah, ki imajo tolike lišaje, da vise skoro do tal, ko mogočne brade.

Zdaj poleti pa imajo smreke v Jelovci toliko medu, da se kar cedi od njih. V travi pod njimi se bleste kaplice, kakor mana božja.

Lepih potov je toliko kakor samo v planinskih krajih. Hoditi moramo navkreber ali navzdol, a podkovani čevlji in palica, to pomaga! Čelo v šolo lezem navkreber. Pozimi so morali večkrat otroci na pomoč, živa palica je imenitna!

Na poti v šolo imamo veliko mravljišče. Otroci opazujejo mravlje s čudovito ljubeznijo. Noben teh otrok, ne bo nikdar razdril mravljinčkom gradu, ali nalašč pohodil črvička. — Zrak je povsem planinski, da mora dolinski melkužnik nositi vplnen jopič, če je količkaj dežja, dasi smo v drugi polovici junija.

Ob nedeljah hodimo na planino, ki je v razoru med tremi vrhovi Ratitoveca.

Rododendron ima že popie. Planinke se bleste po robovih zametasto zelenkasto. Anemone in encijani so le še redki.

Kmalu poidemo po murke ali murčke, ki »tok h' do l'po diše.«

Tu pa tam se zadere krokar kakor koštrun.

Tooliko novega, toliko izrazov, ki jih v ravnini ne poznamo! Kmetiška beseda, kako si lena, ko se pretakaš po svoje, izven tira predpisanih čitank! S ponosom čutiš bogastvo svojega naroda. »Šole krađejo,« mi je rekla nekoč Vida Jerajeva, ko je bila še učiteljica. »boljše bi bilo, da bi jemale.« In res, treba je, da pridno zapisujemo in zajemamo, da se nam ne izgube bogati zakladi.

Planinci govore malo in s pametjo. »Kaj tevljaš, tevlja!« se kregajo z gostobesednežem.

Njihova civilizacija leži v njih naravi. Obzirni so in dobri, hvaležni in presrčni. Brez hinavščine, brez predsodka se ozira vate pogled poštenih hribovcev.

Morda že predolgo »tevljam«.

Pridite v gore vsi, ki ste ženi mtru, ljubezni in solnca! Kogar se loti nobožna misel žrtvovati vsaj eno leto tem nedolžnim krajem, naj vé da je taka božja pot lenša od vsake romarske.

Podlonk, meseca junija 1921.
Simončič Ivana. 471.

ge nadučitelj in nadzornik pred prizadevanji utemeljita. Če smo rekli »A«, recimo še tudi »B« in pokažimo, da se važnost javne kvalifikacije prav tako zavedamo, kakor smo za njo zrel. Proti korupcijam, ki bi se mogoče še kljub temu vršile na tej ali tudi drugi podlagi, mora pa stati na braniku kot en mož cela naša mogočna organizacija. Tam naj vsak posameznik izmed nas išče brezobzirno pravice, ki se mu krati, in krivce bo prejel ali slej zadela zaslužena kazen. To bi bilo po mojem mnenju pobiranje korupcije degradirati nekoga — kvalifikacijo — (da govorim v personifikaciji) za korupcijo, ki so je krivi drugi, z mesta, ki mu po vsej pravici gre, pa je kapitulacija pred korupcijo. Isto velja glede klečoplastva itd. Kar na se tiče »domišljije o večji sposobnosti«, je na ta očitek slišati tako kakor da bi se sposobnost pri nas učiteljih sploh ne dala stopnjevati, o čemur pa gotovo velika večina nas dvomi. Gotovo je domišljavost slabost; in če že nujno veljati mnenje o domišljavosti o večji sposobnosti, je vprašanje, če ni domišljavost o višji službeni dobi nevarnejša od one, kajti pri slednji bi bilo čakati z upoštevanjem primerne (!) agilnosti samo gotovega števila let, med tem ko bi javnost od domišljavca o svoji višji sposobnosti vedno zahtevala tozadevnih dokazov, kar bi dotičnika vsled samoljublja, ki ga ima vsak domišljavec v veliki meri, vzpodbujalo in povzročalo, da bi domišljija več ali manj postajala resnica, kar bi pomenjalo napredovanje za dotičnika, ako pa omenjenih dokazov ne bi bilo, bi tozadevne neizogibne blamaže takega bolnika kmalu izdatno ozdravile.

Ako se kvalifikaciji prisodi pri oddaji služb prvo mesto, bi pomenjalo to za vsakega učitelja vzpodbudo, ker bo vedel, da je za njegovo prihodnost odločujoča potenca njegovega dela: če bi se pa vrnila na to mesto službena doba, bi ta vzpodbuda padla na kar najnižji kvantum, in učiteljstvo bi imelo zares dovelj vzroka, zapasti letargiji, saj leta, hvale Bogu, itak teko in zemlja ter z njo šola se vendarle tudi pomičita dalje.

Glede matematične gotovosti pa trdim, da vodi ista ne samo do pozitivnih, ampak tudi do negativnih rezultatov, in nišo samo poedini slučaj, ko je iz mladega in delavnega učitelja v teku časa postal malomaren, brezbrizen in v svojem delovanju zelo le navidezen šolnik; na ne iz kakih opravičenih vzrokov. Mislim, da je nehotno igrala tu službena doba svojo vlogo.

Nisem trdil, da je napredovanje v plači zadostna nagrada za službena leta, saj sem tudi jaz isto uvrstil med smernice pri presoji kompetentov.

Tovariš Fakin povdarja, da so bile njegove smernice sprejete na izborovanju kočevskega učiteljskega društva. Verjamem! V prvem momentu bi tovarišu Fakinu res mnogoteri dal prav, le če se stvar od vseh strani premisli, pa upam, da mora nepristransko sodeči človek priti do mojega naziranja; in taki predlogi se navadno stavijo ob koncu zborovanja, ko je volja zborovalcev do intenzivnega dela že itak več ali manj opešala.

V podkrepitev mojih zadevnih načel pa naj omenim, da je »Glavni prosvetni odbor v Beogradu« z menoj istega naziranja, kar sem že kasneje, ko je bil moj spis že v ured. »U. T.« zaznal iz »Narodne Prosvete«, koja je poročala, da se je omenjena korporacija pri tozadevni pravni zedinila v načelu, da se ima pri oddaji mest v prvi vrsti upoštevati zmožnost, na drugem mestu pa porodične (družinske) razmere prosilcev.

Glede izvanšolskega (seveda smotrenega) delovanja moram pa pripomniti, da je moje neomahljivo mnenje, da spada isto v presojo učiteljeve sposobnosti, oziroma v njegovo službeno kvalifikacijo.

Naš poklic je prosveta. Ako s svojim tozadevnim delom nehamo pri šolskem pragu in pri dovršeni otrokovi šolski obveznosti, smo pustili voz na desetinki pota do cilja. Kdor tedaj vrši to delo dalje, deluje v smislu predpisov idealizma našega stanu in izvršuje delo, sovrstno onemu v šoli. To delo je prostovoljno, a komodno in z rožicami nastlano pa ni. Kdor vrši tedaj to izvenpostavno dolžnost svoje vesti, stori za prosveto in probujo naroda gotovo veliko več, ko oni, ki samo komodno ob strani stoje, in ki mu je š začetek in konec dolžnosti. Nagraditi tako delo samo s frazo, da je »hvalevredno«, bi bilo pač premalo in kje naj bi našlo to delo priznanja, ako ne v učiteljev kvalifikaciji; in učitelj tako dolgo ne bo pravi popolni učitelj, dokler se ne bo zavedal, da je učitelj naroda. Kvalificirati tozadevno brezbrizno enako z onimi, ki

ves svoj prosti čas posvečajo širši narodni prosveti, bi bila krivičnost, ki bi se maščevala, kakor zapostavljanje kvalifikacije sploh, z letargijo. In kdo naj potem opravlja še splošno prosvetno delo?

Ročna dela za razstavo „Kola slov. sestara“.

Zelo zanimiv odlok višjega šolskega sveta izdan junija t. l., je vzelo vse učiteljstvo na znanje. Prav razveseljivo je dejstvo, da se zanima tudi širši krog za razvoj naših ročnih vezenin, ki so del kulture, ki kažejo višek omike slov. ženstva. Zato ne moremo učiteljice dovolj zadovoljstva in vneme pokazati, kako radi volje smo pripravljene k sodelovanju. Pokazati pa hočemo v polni meri, da razumemo važnost akcije in tudi svoje naloge. Vse kakor ena se bomo oprijete dela.

Vendar je odlok viš. šol. sveta v nekaterih točkah še nejasen oziroma ga je treba še v podrobnostih pogovoriti in se zediniti glede tega, kako vso stvar uravnati, da bo imela akcija tudi zaželjen uspeh. Prvič je treba določiti za vpošiljanje del termin. Višji šol. svet naj bi blagovolil določiti dan do katerega naj uredimo dela. Morda do spomladi. Da se bomo z še večjo vneto lotile naloge, bi bilo zelo priporočljivo razpisati malo nagrado za najlepši komad. Je že tako! Če ne vleče nagrada, pa miče samozavest, opravičena pohlepnost, ki ima to dobro posledico, da se jih vsaj nekaj prav zelo potrudijo in izvršijo mojstrska dela, ki pridejo razstavi v prid — in seveda tudi viš. šol. svetni na vpogled.

Določiti je treba, iz katerih sredstev naj se nabavi material. Ali iz zaloge krajne blagajne, ali po nabiri med učenkami — »za narodno stvar.« Prvo je pač material za vezenine, ki ganes ni ravno po ceni. Zelo drag je in hitro bi bil en stotak izdan. Ali bi bila vlada pripravljena iz možnička kaj primakniti? Vsaj primakljaj k nabirji! Ta bo itak netržna. — Ali bi se smela šolska vodstva obrniti tozadevno na ženska društva, ki bi z denarjem pomogla do lepših uspehov. Ali bi bilo »Kolo« pripravljeno prevzeti naročila nakupovanja materiala? To je treba urediti. Če vsaka šola posebej kupuje, bodo izdatki ogromni, material pa ne vedno dober. Barve, ki izgube svojo sijajnost in v par letih bi bilo ob komad. Treba torej že od vsega začetka odstraniti vse težkoče.

Ustanoviti bi bilo centralni komite nekaterih dam, ki bi prevzele naročila in izbirale vzorce. Treba bo naročiti svile iz inozemstva in to bi komite za vse najboljše opravil.

Tudi naj določi komite, katera dela želi v več komadih, da ne pride samo ena vrsta del preveč v poštev. To bi se izvršilo lahko uradnim potom — in torej poštine prosto. Več učiteljic enega okraja bi lahko prevzelo po en komad finjših umetnih izdelkov, ki bi izven šolskega dela zastopal delo učiteljic. Res je najlepše, ako eno delo izvrši ena roka. Pa so vezenine, pri katerih sodeluje lahko po pet delavk. Ena izvrši lističe v enem slogu, druga cvetje, tretja prašnike in borduro ali slikanje.

Nekaj šol ima posebno učiteljico ročnih del. Če ima ta učiteljica več šol, ji bo težko za vse šole izpeljati načrt. Že sama nabira denarja za material bo težka. Torej jo podpirajmo tudi me literarne učiteljice v zadevi. Saj s tem izvršimo le narodno dolžnost in pomoremo sebi do ugleda lastnega znanja. Obrachamo se pa tudi osobito na naše kolegicije samostanskih šol. Tudi one naj prispevajo, ki slove že od nekdanj kot strokovnjakinje finih ročnih del. Prepričane smo, da so se že iz lastnega naziba odločile za razstavo in bomo z zanimanjem pohitele ž njimi.

Marsikateri učiteljici bo mogoče pridobiti za razstavo starih narodnih vezenin, havb, prtičev ali kaj enakega. Po kmetih se še dobe take stvari. Potrudimo se vse skupaj in uspeh sam nam bo v preobilno veselje.

Ne končajmo vse po Sičevih modelih! Ustvarjajmo nove vzorce in pri dom. konferencah nam tudi naši tovariši radi tozadevno pomagajo.

Dober risar napravi sliko, eden nabira denar, druga pomaga pri vezanju ali daje otrokom navodila. Tako prispevamo vsi in ne pride vsa skrb enemu na glavo. Še prerado zgodi, da samo eden gara, drugi se smeje tretji osle kaže in četrti, ki ga še zraven ni bilo, ima pa mačka v žaklju. A to pot ne, vsaj za izpremembo ne!

Marija Zalar,

Tovarišem vrtnarjem!

S prihodnjim šolskim letom uvedemo vsled odloka višjega šolskega sveta v Ljubljani na vseh šolah v Sloveniji kmetijsko-prirodnoznanjski pouk v zvezi s šolskim vrtnarstvom. Učilo pri tem pouku bo primerno urejen in pravilno oskrbovan šolski vrt.

Mnogi šolski vrtovi, ki so bili na naših šolah torišče praktičnega pouka zlasti iz sadjarstva, so se v vojni skoro povsod odtegnili svojemu namenu, tako da ne odgovarjajo več poučni niti vzgojni nalogi.

Učiteljstva čaka nelahka naloga urediti šolske vrtove tako, da bodo primerne učilo kmetijsko-prirodnoznanjskega pouku. Najvažnejša panoga šolskega vrtnarstva, ki se kaj lepo sklada z vzgojo naše mladine, je sadjarstvo, zato bomo tej panogi poleg zelenjadarstva in cvetličarstva posvetili največjo pozornost.

Vsi tovariši(ice) vrtnarji naj skrbijo v lastnem, kakor v interesu mladine. Da si naroči vsaka šola vsaj en iztis glasila Sadjarskega društva za Slovenijo »Slovenskega sadjarja«, ki stane celoletno 40 K in nudi mnogo poučnega in koristnega.

Urednik »Slovenskega sadjarja«, g. viš. sadjarski nadzornik M. Humek, iskren prijatelj učiteljev-vrtnarjev, je radevolje pripravljen odstopiti v listu učiteljev-vrtnarjem nekaj prostora pod naslovom: »Šolski vrtnarstvo«. Tu imamo lepo priliko, da javno razmotrivamo vprašanja šolskega vrtnarstva in tem potom hkrati zainteresiramo širšo javnost, zlasti zastopnike občin in krajin šolskih svetov za šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk na naših šolah ter tako pokažemo naše stremljenje in naš trud priti na pomoč kmetiskemu stanu potom stanovske izobrazbe njegove mladine.

Med tovariši je mnogo večjih vrtnarjev, ki se intenzivno in z vneto pečajo s to ali ono panogo. Mnoge tovarišice kažejo obilo zanimanja zlasti za zelenjadarstvo in cvetličarstvo. Vse te iskreno vabim v krog sodelavcev, da čimprej odpremo svoj kotiček v »Slovenskem sadjarju«. Vsak še tako kratek članek te ali one panoge je dobrodošel. Vse kar je komu pri srcu, kar zanima in kar bi služilo povzdigi šolskega vrtnarstva in kmetijskega pouka je dobrodošlo. Zbirajte, svetujte in napišite ter pošijite na naslov: Višji šolski svet, oddelek: nadzorstvo za šolsko vrtnarstvo, ali na Andreja Skulja v Ljubljani na Gradu.

Tovariši, tovarišice, primite pero in zainteresirajte tovariše in javnost za to važno šolsko in gospodarsko vprašanje! S tem vršite važno prosvetno delo med našim kmetiskim ljudstvom.

Andrej Skulj.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v sredo, dne 20. julija ob 10. uri v Podsredi. — Dnevni red:

1. Hospitacija (predmet srbohrvaščina).
2. Zapisnik.
3. Tov. Lovše: »Tudi koncentracija«.
4. Volitev delegata in namestnika za I. pokrajinsko skupščino UJU v Celju.
5. Stališče glede sprejema društva meščanskošolskega učiteljstva v UJU.
6. Nova društvena pravila. (Por. tov. Ščintinc, Volavšek).
7. Pobiranje članarine, zlasti zaostale.
8. Slučajnosti.

Radi obeda se naj vsak javi pri tov. Potocniku v Podsredi.

Odbor vabi k polnoštevilni udeležbi že ozirom na izredno važnost in nujnost točk I. in 5.

Volavšek.

+ Belokranjskemu učiteljstvu! Blagajna »Belokranjskega učiteljskega društva« bo razposlala te dni na vsa šolska vodstva poštne položnice za a) vplačilo zaostale udnine, b) vplačilo udnine od 1. julija do 30. septembra in c) vplačilo udnine od 1. oktobra do 31. decembra 1921. Poslužite se jih čimprej! — Poverjenik Slovenske šolske Matice bo pa razposlal poštne položnice za vplačilo udnine za 1. 1921. Iztrijajte ta mnenkostni znesek od krajin šolskih svetov in ga takoj pošijite. Vse šole morajo biti naročene na Slovensko šolsko Matico!

+ Slovenjgraško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. junija ter 7. julija 1921 v Slovenjgradu. — Udeležba je bila obkraj prav prvotna. Na prvem zborovanju je tov. predsednik poročal o zborovanju zastopnikov društev v Ljubljani dne 17. majnika 1921. Prečital se je tudi obširni odlok ministrstva prosvete ki določa, da se naj pouku iz zgodovine in zemljepisja posveti velika pozornost. Gospod nadzornik Crmovšek je podal nato nekaj navodil, ki bi se naj vpoštevale pri sestavi podrobnih učnih načrtov iz zgodovine izrazil je željo, da bi vsaka šola izdelala svoj načrt. (To se je tudi zgodilo in urečilo se se načrti ožjemu odboru v definitivno predelanje).

Za knjižničarja okrajne učiteljske knjižnice je bil na tem zborovanju izvoljen tov. Brezani.

Na drugem zborovanju je gospod predsednik po običajnem pozdravu z navdušenjem izrazil veselje nad ponesrečenim atentatom na prestolonaslednika Aleksandra. V znak spoštovanja do najvišje osebe, so se vzdignili vsi navzoči ter zaklicali trikratno »Živio«. Nadalje je med drugim poudarjal, da šola naj ne bo samo učilnica, temveč v prvi vrsti vzgojevalnica. Vzgoja, ki je vsled vojnih razmer tolikanj trpela, naj se sedaj posebno vpoštevja. — Na tem zborovanju so se prečitala pravila učiteljskega društva, katara so se neopremeno sprejela. Samo k § 2 se naj pripomni, da ste včlanjeni v tukajšnjemu društvu sosedne šole Sv. Florjan v Dolcu in Sv. Jošt na Kozjaku. To radi bližine in boljše prometnih razmer. — Tovariš Serbec je prečital svoj podrobni načrt iz zgodovine za šest. razrednice, kateremu so vsi sledili z zanimanjem.

Slednjic je še tov. Parkhart referiral o »zavensolskem delovanju učiteljstva«. Njegovo predavanje je bilo vseskozi zanimivo in poučno. Podal je mnogo praktičnih mišljajev in nasvetov, kako delati učiteljstvo, da bo njegovo delo narodu v gnotno in duševno korist. Priporočal je roditeljske večere in sestanke, ustanovitve knjižnic in izobraževalnih društev, prirejanje naj poljudna predavanja, posebno taka v gospodarskem oziru. V tem se deca tudi že lahko praktično navaja, za kar nudj šolski vrt lea priliko. — Pri tem predavanju se je navedlo mnogo dogodiljev iz življenja, ki so vso stvar še natančneje pojasnili in včasih vzbudili občudo veselo razpoloženje.

Za delegata za pokrajinsko skupščino UJU v Celju začetkom septembra t. l. je bil izvoljen tovariš Parkhart in za namestnico tovarišica Stanonik - Grum. Predsednik je animiral še druge člane k udeležbi k tej skupščini.

Dan prihodnjega zborovanja se bode objavljal v »Učiteljskem Tovarišu«.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 7. julija t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri v prav povoljni udeležbi. — Uvodoma izraza tov. predsednik veliko veselje nad dejstvom, da se ni posrečilo zavratni napad na našega priljubljenega regenta. Lojalno izjavo s slavo-klici na regenta poslušajo vsi zborovalci stoje. — Nato tov. predsednik Albin Spreitz pozdravi zborovalce, predvsem g. višjega šolskega nadzornika Fr. Gaberska, okrajnega šolskega nadzornika M. Lichtenwallnerja in nadzornika za šol. vrte Andreja Skulja iz Ljubljane. — G. višji šolski nadzornik Gabersček se iskreno zahvali za pozdrav tov. predsednika naglašujoč, da hoče biti vsemu učiteljstvu našega društva dober prijatelj in tovariš v edini prosep šole. — Nato se preide na dnevni red. — Nadzornik šol. vrtov tov. Skulj govori o smernicah za napravljanje in oskrbovanje šolskih vrtov v daljšem, vsestransko temeljito zasnovanem vrtu. — Tov. predsednik se prodnateju iskreno zahvali. — V debato o posegli tov. nadzornik Lichtenwallner, tovariš Robnik, Pučelk, Godec in Vauda. Po končani debati preide predsednik k točki društvene zadeve in volitev delegatov za pokrajinsko skupščino v Celju. Tov. predsednik poziva vse še neveljane učne osebe v našem okraju, da se čimprej organizirajo preditajoč imena dotičnih stanovskih »divjakov«. Predočuje jim, kako nečastno je uživati sadove, ki jih izvojuje naša prečiščena organizacija tudi za ob strani stoječe učne osebe. Nadalje poziva nekatere tovariše in tovarišice, ki še dolgujejo deloma članarino za lansko leto, da takoj plačajo. Njih imena se tudi čita. — Tov. predsednik omenja, da se na redno plačuje članarino za tekoče leto. Delegatom za pokrajinsko skupščino v Celju se prostovoljno javijo: Marija Godec, uč. Limbuš, Silvester Košutnik, nauč. St. Ilj, Rado Jaut, uč., Zg. Kungota in namestniki Anton Godec, uč., Limbuš, Mir, Vauda, uč., St. Marjeta, Slava Maučnik, uč. v M. Puščavi, ki jih enoglasno potrdi učiteljski zbor. Nadaljna točka dnevnega reda tvori poročilo tov. Marije Godec o seji širšega sosveta v Ljubljani, ki se jo je udeležila kot namestnica predsednika. — Tov. predsednik se zahvali za zanimivo poročilo in za trud delegatini. — Sklepno točko tvorijo predlogi. Tov. Radosav Knaflič stavi umesten predlog, ki je z odobravanjem sprejet, da povabimo o priilki državnih praznikov k šolski svečanosti tudi domače veljake z okrožnico. — Tov. Godec predlaga resolucijo radi 10% draginskih doklad na poverjenstvo UJU Ljubljana. Predlog je soglasno sprejet. — Tov. Franja Puc animira članstvo za nabavo lista »Školjski Vijestnik«. Ko se še določijo prihodnje zborovanje za prvi četrtlet meseca avgusta, akliučj tov. predsednik lepo uspelo zborovanje. Tajnik J. R.

1 Pripomba uredništva: Takih neorganiziranih članov našega stanu je med nami še prav mnogo. Prav priporočljivo bi bilo, da bi okrajna društva na svojih zborovanjih večkrat in to prav temeljito pregledala svoje vrste. Staro geslo je: kdor ni z nami, ta je proti nam! Priporočamo postopanje tov. predsednika učit. društva za mariborski okraj vsem predsednikom drugih društev v posnemnanje!

+ Učiteljsko društvo za krški okraj je zborovalo dne 5. junija t. l. v Krškem ob prav obilni udeležbi. Navzočih je bilo nad 80 članov in članic.

Predsednik prisrčno pozdravi odličnega gostja, g. poverjenika za uk in bogočastje, dvornega